

### **Inleiding: de impact van de ontdekking van de Nieuwe Wereld op Europa**

“Tierra! Tierra!”, zo klonk het op 12 oktober 1492 vanuit het kraaiennest van het Spaanse schip La Pinta. Rodrigo de Triana, een Spaanse zeevaarder die meevoer met Christoffel Columbus had als eerste persoon sinds de Vikingen het Amerikaanse continent mogen aanschouwen. De ontdekking van Amerika door Columbus betekende een keerpunt in de geschiedenis en zou grote gevolgen hebben op het Europese vasteland.<sup>1</sup> De impact van die ontdekking op de Oude Wereld werd grotendeels bepaald door de eerste Europeanen die er voet zetten. Om de gevolgen ervan te achterhalen moet zodus worden gekeken naar getuigenissen en verslagen van de vroegste ontdekkingsreizigers.<sup>2</sup>

De allereerste beschrijving van de Nieuwe Wereld dateert van 12 oktober 1492 en is te vinden in het journaal van Columbus. Columbus getuigde onder meer over zijn eerste ontmoeting met de indianen; hij sprak van een naïef, vrij en naakt volk op het eiland San Salvador. Ook Amerigo Vespucci bracht in zijn *Mundus Novus* uitgebreid verslag uit van zijn derde reis naar Zuid-Amerika, tussen mei 1501 en september 1502. Daarin sprak hij voor het eerst van een Nieuwe Wereld. Hij getuigde zichzelf in het aards paradijs te wanen toen hij voor het eerst in contact kwam met de onbedorven, naakte Tupinambá-indianen op de kusten van Brazilië. Dergelijke beschrijvingen van de Nieuwe Wereld als aards paradijs, bevolkt door vredelievende, primitieve volkeren, zouden gedurende lange tijd het Europese beeld van Amerika bepalen. Reeds in 1510 komen Spaanse conquistadores echter in contact met de Azteken en Inca's, de twee hoogst ontwikkelde rijken van Amerika. Die vormden voor de Europeanen meer herkenbare samenlevingen, met markten, ruilhandel, steden en een gestratificeerde bevolking. Toch zou het beeld van de naïeve indiaan het Europese gedachtengoed ten onrechte blijven domineren.<sup>3</sup>

---

<sup>1</sup> HINTZEN, P., *Spaans-Amerika*, Kampen, 1992, 26-27.

<sup>2</sup> GERBI, A., 'The Earliest Accounts on the New World', F. CHIAPPELLI red., *First Images of America I*, Los Angeles, 1976, 37-44.

<sup>3</sup> SOKOLOW, J.A., *The Great Encounter*, 2003, New York, 85.

Deze paper poogt te achterhalen waarom bovengenoemde vroege getuigenissen het Europese beeld van de Nieuwe Wereld zo sterk bleven bepalen, ook na de verovering van de hoogontwikkelde beschavingen. Dit gebeurt enerzijds aan de hand van een discoursstudie van verschillende reisverslagen, waaronder die van Columbus en Vespucci, aangevuld met rechtstreekse en onrechtstreekse getuigenissen van medereizigers. Vervolgens worden die verslagen met latere getuigenissen over de verovering van het Latijns-Amerikaanse binnenland vergeleken. Die getuigenissen werden overgeleverd door Spaanse conquistadores, waaronder Hernán Cortés en zijn soldaat Bernal Díaz Del Castillo. Tot slot volgt er een discoursanalyse van zestiende-eeuwse verslagen, brieven en andere documenten die indirect zijn overgeleverd door personen die zelf nooit in de Nieuwe Wereld zijn geweest maar er wel over hebben geschreven.

Vroegere studies, waaronder die van Antonello Gerbi uit 1976<sup>4</sup> en Peter Hulme uit 1994<sup>5</sup>, bestudeerden reeds de vroegste ontmoetingen tussen Europeanen en indianen en gaven daarmee de aanzet voor verder onderzoek. Zij gaan echter niet dieper in op de impact van die getuigenissen op Europa, of het onderscheid met die van de conquistadores. In dat opzicht biedt deze paper een aanvulling op die eerdere etnografische studies.

[Inhoud: strategie, materiaal en methode in 1 alinea: net iets te veel – zeer lange aanleiding en brede context](#)

## **Bibliografie**

GERBI, A., 'The Earliest Accounts on the New World', F. CHIAPELLI red., *First Images of America I*, Los Angeles, 1976, 37-44.

HINTZEN, P., *Spaans-Amerika*, Kampen, 1992.

HULME, P., 'Tales of distinction: European ethnography and the Caribbean', S.B. SCHWARTZ red., *Implicit Understandings*, Cambridge, 1994.

SOKOLOW, J.A., *The Great Encounter*, 2003, New York, 85.

---

<sup>4</sup> GERBI, A., 'The Earliest Accounts on the New World', F. CHIAPELLI red., *First Images of America I*, Los Angeles, 1976, 37-44.

<sup>5</sup> HULME, P., 'Tales of distinction: European ethnography and the Caribbean', S.B. SCHWARTZ red., *Implicit Understandings*, Cambridge, 1994, 157-197.